
Antwoorden op schriftelijke vragen aan het college

Reg. nr: 2017-06

Datum waarop de vragen zijn gesteld: 13 februari 2017

Steller vragen: PCG, Marco Petri

Onderwerp: Perspectief agrariërs in relatie tot plannen Bosscherwaarden

Voorafgaand aan de beantwoording van deze vraag hecht het college er aan het belang van de agrarische sector voor de gemeente en het landelijk gebied te onderstrepen. Dit standpunt is ook bij de initiatiefnemer bekend en wordt met het college gedeeld. De initiatiefnemer heeft aangegeven met de individuele gebruikers in gesprek te gaan om te bespreken hoe het gebruik zo kan worden beëindigd dat dit zo min mogelijk de bedrijfsvoering beïnvloedt. De verwachting is dat wanneer de raad zou besluiten medewerking te verlenen aan het initiatief, het nog enkele jaren zal duren voordat het bestemmingsplan is gewijzigd en alle vergunningen zijn afgegeven. Daarnaast zijn niet alle gronden direct benodigd (het initiatief start aan de westzijde en gaat pas enkele jaren later aan de oostzijde verder), zodat er nog enkele jaren gronden beschikbaar blijven voor agrarisch gebruik.

Vraag 1:

Hoeveel agrarische grond gaat er bij realisatie van het plan de Bosscherwaarden verloren?

Hoeveel agrariërs raken grond kwijt en wat betekent dit voor hen?

Hoe pakt de eis van grondgebondenheid uit voor de individuele agrariër?

Antwoord:

Op grond van het bestemmingsplan “Buitengebied 2015” heeft in de Bosscherwaarden 75,26 ha de bestemming agrarisch. Wanneer de gemeenteraad zou besluiten medewerking te verlenen aan de plannen van de initiatiefnemer om te ontzanden, bagger te bergen en natuur te ontwikkelen, zal deze bestemming worden gewijzigd naar natuur (en/of water).

Daarnaast blijkt uit gegevens van de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland dat er nog ca. 33 ha is opgegeven in de gecombineerde opgave (landbouwtelling en mestwetgeving), hetgeen het totaal oppervlak met betekenis voor de landbouw brengt op 108,31 ha. In het plan is overigens de optie opgenomen voor agrarisch natuurbeheer (ca. 15 ha), zodat bij doorgang van het plan ca. 108 of ca. 93 ha verloren gaat (voor het gemak gemiddeld op 100).

Blijkens een overzicht van Bosscherwaarden b.v., opgenomen in het “Beheerplan Bosscherwaarden, versie 11 januari 2017” zijn er acht afzonderlijke gebruikers (6 agrariërs en 2 loonwerkers), die de gronden gebruiken op jaarbasis (gebruiksovereenkomst i.p.v. pachtovereenkomst, welke minder juridische bescherming biedt). De LTO spreekt in een door haar aangeleverde notitie over 9 melkveehouderijbedrijven op het Wijkse deel van de uiterwaard. Dit verschil wordt verklaard door het moment van opname en mutaties die plaatsvinden. Ruwweg de helft van het agrarisch grondgebruik is momenteel mais voor de voederwinning, de rest is

grasland. Er wordt geen melkvee geweid in de Bosscherwaarden. Mochten de agrariërs elders melkvee weiden en de gronden in de Bosscherwaarden gebruiken voor hun berekening melkveefosfaatoverschot, dan zullen zij over enkele jaren op zoek moeten gaan naar andere agrarische gronden, dan wel het aantal stuks melkvee overeenkomstig de afname aan gronden neerwaarts bijstellen. Hoe een eventuele doorgang van het plan voor de Bosscherwaarden per individueel bedrijf exact uitpakt is op dit moment nog niet in beeld gebracht.

Ter indicatie: op grond van de AmvB Grondgebondenheid kan op 1 ha agrarische grond de fosfaatproductie worden verwerkt van 2,5 stuks rundvee. De Bosscherwaarden biedt hierdoor hypothetisch “fosfaatruimte” aan 250 stuks rundvee (100 x 2,5) of GVE (grootvee eenheid). Volgens de gegevens van het CBS waren er in Wijk bij Duurstede in 2016 7.143 stuks rundvee, overeenkomend met ca. 5.206 GVE (berekening aangeleverd door LTO). De bijdrage van de Bosscherwaarden aan het totaal areaal grond t.b.v. grondgebondenheid is daarmee ca. 5 %.

Vraag 2:

De verwachting is dat verschillende melkveehouders er binnen nu en enkele jaren mee stoppen. In onze streek zal dit ook ongetwijfeld gaan gebeuren. Heeft de gemeente zicht op het aantal boeren dat binnen nu en bijvoorbeeld vijf jaar stopt? Heeft de gemeente zicht op de hoeveelheid grond die hierbij vrij komt? Zo nee, kan de gemeente dit samen met de LTO in kaart brengen?

Antwoord:

De gemeente is voor het zicht op stoppende bedrijven afhankelijk van gegevens van derden, zoals de provincie en het CBS. Op 9 februari jl. heeft de provincie de resultaten bekend gemaakt van een onderzoek naar vrijkomende agrarische bebouwing, uitgevoerd door de Wageningen Universiteit en het Kadaster. Daaruit blijkt dat het totaal aantal agrarische bedrijven in het Rivierengebied de afgelopen 10 jaar met 1,9% is afgenomen. Voor de periode naar 2030 wordt verwacht dat ca. 149 bedrijven in het Rivierengebied stoppen. Voor Wijk bij Duurstede zou het gaan om ca. 38 erven/bedrijven op een totaal aantal bedrijven van 127 (peiljaar: 2015). Van de agrarische bedrijven in het Rivierengebied is 60% melkrundvee-bedrijf en 20% overige graasdierenbedrijf. Deze verhouding is tevens voor Wijk bij Duurstede van toepassing en zou dus betekenen dat er tussen 2015 en 2030 in deze categorie 30 bedrijven stoppen (80% x 38). De vrijkomende agrarische gronden worden meestal overgenomen door nieuwe bedrijven of bedrijven die op zoek zijn naar schaalvergroting.

Uitgaand van de gegevens van het CBS waren er in 2015 96 bedrijven in de categorie “Grasland en groenvoedergewassen” (veeteeltbedrijven), die gezamenlijk 2.466 ha in gebruik hadden, ofwel gemiddeld ca. 26 ha per bedrijf. Dat zou betekenen dat er ca. 780 ha grond (30 x 26 ha) beschikbaar komt, de komende 15 jaar. Dat is ca. 10 maal de hoeveelheid die wordt onttrokken in de Bosscherwaarden, gedurende een periode van ca. 4-6 jaar (eerst ontzanding aan westzijde, daarna oostzijde). Op basis van deze gegevens kan de conclusie worden getrokken dat het onttrekken van de landbouwgrond in de Bosscherwaarden geen significant effect heeft op de agrarische sector (op individueel bedrijfsniveau kan dat het wel hebben).

In een overleg met LTO-afdeling Kromme Rijn op 1 juni jl. is van de zijde van de LTO aangegeven dat e.e.a. in werkelijkheid anders ligt. Het aantal stoppende bedrijven is volgens hen in onze regio lager en de gronddruk in de regio en Wijk bij Duurstede blijft hoog, waardoor de kansen voor individuele agrariërs in de praktijk gering zouden zijn.

Er is concurrentie van doorstartende bedrijven en daarnaast is er druk door andere transformaties, bijvoorbeeld in de Lunenburgerwaard, waar eveneens natuurontwikkeling plaatsvindt.

Vraag 3:

Is het realistisch om te veronderstellen dat de boeren die mogelijk geraakt worden door grondverlies in de Bosscherwaarden, gecompenseerd kunnen worden door vrijkomende agrarische grond elders in onze gemeente? Ofwel, is de stelling hard te maken dat de agrarische sector niet geraakt wordt bij doorgang van het plan de Bosscherwaarden? Hierbij moet wellicht ook in ogenschouw worden genomen dat de agrarische grond in de Bosscherwaarden niet in één keer wordt onttrokken maar dat dit in fasen zal gebeuren.

Antwoord:

Zoals is aangegeven in de beantwoording van vraag 2, komt er de komende jaren grond vrij in de agrarische sector. De agrariërs die nu van de gronden gebruik maken in de Bosscherwaarden, doen dat al enkele jaren op basis van 1-jarige gebruiksovereenkomsten, zodat bekend is dat zij naar alternatieven moeten uitzien. Een grondeigenaar kan ook om andere redenen dan het plan “Bosscherwaarden” besluiten een gebruiksovereenkomst met een agrariër niet voort te zetten. Gegeven het feit dat na besluitvorming door de gemeenteraad alle vergunningprocedures nog moeten worden gestart, alsmede het bestemmingsplan zelf nog moet worden gewijzigd, zal het nog meerdere jaren duren voordat werkelijk met de ontzanding wordt aangevangen. De initiatiefnemer heeft aangegeven aan de westzijde te willen starten, waar ca. 27 ha agrarische grond ligt. Circa 4-6 jaar later zal worden gestart aan de oostzijde, waar ca. 48 ha agrarische grond ligt. Ook deze fasering draagt bij aan een situatie waarin agrariërs voldoende tijd en ruimte krijgen naar alternatieven uit te zien. De stelling dat de agrarische sector niet wordt geraakt bij doorgang van het plan “Bosscherwaarden” is lastig te beantwoorden. De sector zelf ondervindt wel nadelen van het plan, maar de pijn zit met name bij enkele individuele agrariërs. Zij zullen actief moeten zoeken naar nieuwe mogelijkheden. Het college zal met de initiatiefnemer hierover in gesprek blijven en bekijken welke oplossingen mogelijk zijn, opdat de effecten op de bedrijfsvoering van de agrariërs minimaal zijn. Er is daarvoor nog voldoende tijd, gegeven het feit dat besluitvorming en het doorlopen van procedures bij doorgang van het project nog enkele jaren zullen vergen.

Bijlagen:

- CBS: Landbouw; gewassen, dieren en grondgebruik naar gemeente, d.d. 24-02-2017
- Link: <https://www.provincie-utrecht.nl/actueel/nieuwsberichten/@317249/leegstand-utrechts-platteland-zet/>

Datum: 10 oktober 2017

Hans Marchal
wethouder

Tijdsbesteding: 14 uur